

ר/ח אנריקו לוי מספר על חלקו בפרשת לה-ספציה

Raffaele Cantoni

לסיפור הידוע של האוניה FEDE יש פן נוסף אותו חוויתי אישית. ה- FEDE לה ניתן השם 'דב הוז', עמדה בלה-ספציה ועל סיפונה 675 מעפילים, מוכנה להפליג לארץ. הדבר נודע לשלטונות האיטלקים שדיווחו לבריטים. במקביל לשביתת הרעב שארגן יהודה ארזי, שעוררה תהודה עזה בארץ-ישראל ובאירופה, נחוץ היה גם אקט פוליטי. היה צורך באישיות רמת דרג שתפעל לשחרור הספינה. רפאל קנטוני¹ קרא בעיתונים על הסיפור ויצר קשר איתי, כיוון שידע שאני פעיל בעליה ב' ונמצא בלב העניינים. קנטוני היה מבכירי המפלגה הסוציאליסטית האיטלקית וידוע בקרב המפלגות הסוציאליסטיות במערב אירופה. הוא הכיר את הרולד לאסקי, נשיא מפלגת הלייבור באותה עת. קנטוני ידע שלאסקי נמצא באיטליה ואמר לי: "אנריקו, אנחנו מוכרחים להביא את לאסקי ל'פדה' ואתה תעזור".

כמובן ששמחתי לעזור ככל יכולתי. קנטוני ידע שלאסקי אמור לעבור על הכביש המהיר מטורינו לרומא, העובר ליד לה-ספציה. ביום המיועד, עמדנו שנינו שעות על שפת הכביש וציפינו למכוניתו של לאסקי. כאשר הופיעה, היה קל לזהותה בגלל הדגלים בקדמת המכונית. אני ממש נכנסתי לכביש והמכונית נאלצה לעצור, בגופי עצרתי אותה.

קנטוני ולאסקי החליפו ברכות שאני תרגמתי בשלב ראשון מאיטלקית לאנגלית וחזרה (מאוחר יותר עשה זאת מתורגמן שישב במכונית), ובתום מלים אלה הפציר קנטוני בלאסקי לבוא לראות את הנעשה על ה'פדה', את המעפילים ומצוקתם.

לאסקי נעתר ולמרות שהשטח היה סגור למבקרים, ניתן לו עקב מעמדו לעלות על האוניה. הוא דיבר עם משה רבינוביץ' איש פלי"ם וכמו שאומרים: "אין כמראה עיניים". הוא השתכנע שיש לעזור למעפילים. ואכן, בהשתדלותו נתנו סטיפיקטים למעפילי ה'פדה' והיא הורשתה להפליג לאחר זמן מה.

¹ רפאל קנטוני (Raffaele Cantoni) היה יהודי, נשא אז בין היתר בתפקיד נשיא הקהילה היהודית באיטליה